

Приходимо до висновку, що молоде покоління дотримується про євроінтеграційних позицій, а більш старше покоління схиляється до відсторонення Британії від ЄС. То чия ж свідомість (старшого чи молодшого покоління) знаходиться під більшим впливом політиків та ЗМІ, та яких саме видів ЗМІ?

У сучасному світі ЗМІ наділені надзвичайно великим впливом, адже неможливо уявити сучасність без радіо, телебачення та Інтернету. Вони інформують населення, вчать, розважають, та агітують за чи проти чогось або когось. Та найголовніше – те, що ЗМІ формують свідомість аудиторії, впливають на її думки та переконання. ЗМІ мають різні можливості та силу впливу, які залежать від способу сприйняття реципієнтом. Найпотужнішими у цьому випадку є аудіовізуальні ЗМІ (радіо, телебачення).

I am absolutely disappointed by this decision. I think it is completely idiotic, it is indication of insanity [9].

Таку думку з приводу євроінтеграційних процесів висловила британська студентка журналістам DW. Її різкі оцінки рішень політиків (*absolutely disappointed, idiotic, insanity*) показують той прошарок населення, який не заангажований політичними промовами, тобто тих людей які практично не слухають аудіовізуальні ЗМІ, проте є активними користувачами Інтернет ресурсів, як власне, і вся сучасна молодь.

Тепер звернемося до іншого прикладу, автором якого є також жителька Британії, проте вона належить вже до старшої категорії громадян:

Winston Churchill would be proud of us, if he had been capable to look at us, he would have said, «Well done Great Britain» [9].

Тут зрозуміло, що адресант піддається висновкам ЗМІ, адже посилання до Черчіля – це вже інтерпретація своїми словами висновків політичних лідерів. Як би жорстоко це не звучало, але, по суті, ще задовго до оголошення результатів вони вже є очевидним та зрозумілим, звичайно не для пересічних громадян.

Відтак, говорячи про більшість – вона знаходиться під масивною рукою ЗМІ. Те, що сталося в Британії, якнайкраще ілюструє все вище сказане. Адже рішення про вихід з Європейського Союзу не народилося за один день, це рішення було в планах досить давно. Тому, ретельно попрацювавши зі ЗМІ політикам вдалося досягти запланованого. Єдине, що є табори політиків, які підтримують та не підтримують Brexit, у кожного з яких свої важелі впливу в рамках «імперії ЗМІ». І як результат, вибір британців, не зважаючи на наявність переможців та переможених, продемонстрував потужні можливості обох таборів, адже розрив у 4% не є суттєвим, хоча й вирішальним.

Як показують результати дослідження, ЗМІ можуть слугувати різним політичним цілям. Вони можуть як розвивати почуття гордості за свою країну, прагнення свободи та соціальної справедливості, так і дезінформувати, розпалювати масову ненависть, породжувати недовіру та страх. Саме тому, подальші дослідження у царині дискурсу ЗМІ та його перетину із політичним дискурсом, врахування прагматичної та когнітивної складової, соціального фактору є невід'ємними передумовами глибинного вивчення принципів впливу перелічених дискурсів на громадян тієї чи іншої країни, а відтак, і принципу реалізації глобальної маніпулятивної стратегії.

Література:

1. Ван Дейк Т. А. Язык, познание, коммуникация / Т. А. ван Дейк. – Москва : Прогресс, 1989. – 312 с.
2. Блакар Р. М. Язык как инструмент социальной власти / Р. М. Блакар. – Москва : Академия, 1987. – 241 с.
3. Катенева И. Г. Интерпретация адресатом газетно-публицистического дискурса как манипулятивного / И. Г. Катенева. – Новосибирск : НГПУ, 2008. – 73 с.
4. Кучерова О. О. Плани змісту та повідомлення британського газетного новинного дискурсу (початок ХХІ століття) / О. О. Кучерова. – Львів : ЛНУ, 2005. – 20 с.
5. Попова О. В. Стратегія на підвищення versus стратегія на зниження у політичному дискурсі / О. В. Попова, А. П. Король, К. І. Ткаченко // «Humanities and Social Sciences in Europe : Achievements and Perspectives». Proceedings of the 1 International symposium (December 18, 2013). Volume 2. – Vienna : «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2013. – P. 113–118.
6. Шайкевич А. Введение в лингвистику : Учеб. пособ. для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений / А. Шайкевич. – Москва : Академия, 2005. – 393 с.
7. Geis M. The language of politics [Electronic resource] / Michael Geis. – New York : Springer-Verlag, 1987. – Access mode: <http://books.prettyfamous.com/1/8099262/The-Language-of-Politics-ichael-L-Geis>. – (Viewing Date : 17.11.2016).

Ілюстративний матеріал:

8. ABC News [Electronic resource]. – Access mode : <http://abcnews.go.com/> – (Viewing Date : 27.10.2016).
9. DW [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.dw.com/en/top-stories/world/s-1429> <http://www.dw.com/en/top-stories/world/s-1429> – (Viewing Date : 12.11.2016).
10. Financial Times [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.ft.com/> – (Viewing Date : 25.10.2016).
11. ITV channel [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.itv.com/hub/itv-> (Viewing Date : 25.10.2016).
12. The Guardian [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.theguardian.com/international> – (Viewing Date : 27.10.2016).

УДК 811.161.2: 211: 82-1: 821.161.2

Ю. Д. Попойлик,

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ

ОБРАЗНО-СМИСЛОВІ НАЙМЕНУВАННЯ БОГА В ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У статті виокремлено образно-сміслові найменування БОГА в поетичній картині світу Тараса Шевченка; виділено їхні домінуючі лексико-семантичні групи, синонімічні номінації, образно-сміслову типологію, фразеологічні лінгвооддиниці; подано класифікацію номінативних конструкцій за стрижневим номеном-репрезентантом. У художньому масиві найменування представлені як виразники ідіолекту й індивідуального світобачення письменника. Тексти поетичного спрямування інтерпретують номінації зі збереженим релігійним змістом, але доповненим побутовим значенням певного часового періоду. Номінативні структури відображають зміну християнської моделі світу, ментальних уявлень під впливом культурно-соціального розвитку.

Ключові слова: найменування, лексема, лексико-семантична група, сакральне, художньо-поетичний текст.

БРАЗНО-СМЫСЛОВЫЕ НАИМЕНОВАНИЯ БОГА В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО

В статье рассмотрены образно-смысловые наименования БОГА в поэтической картине мира Тараса Шевченко; выделены их доминантные лексико-семантические группы, синонимические номинации, образно-смысловая типология,

фразеологические лингвоедици; представлена классификация номинативных конструкций по стержневому номену-репрезентанту. В художественном массиве наименования представлены как выразители идиолекта и индивидуального мировоззрения писателя. Тексты поэтического направления интерпретируют номинации с сохранённым религиозным содержанием, но дополненным бытовым значением определённого временного периода. Номинативные структуры отражают смену христианской модели мира, ментальных представлений под влиянием культурно-социального развития.

Ключевые слова: лексема, лексико-семантическая группа, наименование, номинативная конструкция, сакральное, поэтический текст.

FIGURATIVE-NOTIONAL NAMES OF GOD IN THE POETIC TEXTS OF TARAS SHEVCHENKO

The given article considers figurative-notional names of GOD in the poetic picture of world of Taras Shevchenko; highlights their dominant lexical-semantic groups, synonymic nominations, figurative-notional typology, phraseological linguounits; provides the classification of nominative structures by the core representing nomen. In fiction works, names are represented as exponents of idiolect and individual outlook of the writer. Poetically-oriented texts interpret nominations with preserved religious meaning, but this meaning additionally has everyday-life content, pertaining to a certain period of time. Nominative structures reflect a change of the Christian world model and mental opinions under the influence of cultural-social development.

The author's view of the world through addressing phrases, phraseological and metaphorical units represents transformational features of nominations from positive-evaluative sacral till negative-evaluative everyday-life ones with the author's creative inventions. In poetic works, names of GOD have a marked Biblical-Christian content, but also often receive negative shades. Apart from the positively-oriented structures, Lord is referred to as bringing punishment for unrighteousness and lawlessness. In texts GOD is mostly observed in the monotheistic interpretation, He is often called as God the Father.

Key words: lexeme, lexical-semantic group, name, nominative structure, sacral, poetic text.

Творчість Т. Шевченка нерозривно пов'язана з християнськими мотивами. Незважаючи на недобачання радянської влади, Шевченкові тексти все ж відображають глибоку релігійність. Образи святих осіб у творчій інтерпретації автора іноді виходять за межі сакрального, отримавши ознаку побутового, і «саме у такий спосіб поет намагався повернути догматичним формулюванням первісний автентично-християнський характер» [1]. У дослідженні акцентуємо на найменуваннях БОГА як головної сакральної субстанції, уявної надприродної істоти, що «створила світ і керує ним» [2, с. 207].

Дослідженням релігійного аспекту творчості Т. Шевченка займалися Г. Баран, О. Бігун, Т. Вільчинська, В. Кметь, Н. Слухай, Д. Степовик, М. Шевченків та ін. Шевченкові твори часто викликають суперечності щодо їхнього християнського чи атеїстичного спрямування, оскільки імена святих представлені як у позитивному, так і негативному аспектах. З цього приводу М. Шевченків зазначає, що іменування БОГА Творцем світу, природи і самої людини, яка є не лише складовою частиною природи, а й чимось незрівнянно вищим, більш ніж заперечує так званий атеїзм Шевченка, тому «абсурдно приписувати атеїзм тому, хто визнає Бога Творцем і Володарем світу і людей» [4, с. 58]. Таку теорію підтверджує часте використання у творах найменувань із Святого Письма. Д. Степовик вважає, що християнський світогляд і віру в БОГА Шевченка віддзеркалює його шанобливе ставлення до «трьох осіб одностотної й нероздільної Трійці, до Богородиці і святих, повага до ікон і особисте малювання ікон, численні рисунки на релігійні теми» [3, с. 36].

Найчастіше в поетичні тексти Т. Шевченка звернені до БОГА як трьєдиної субстанції. І тільки окремі прямі номінації вказують на Ісуса Христа. Лексема БОГ найчастіше функціонує у формі комунікативного адресата. Матеріал уможливило виокремлення основних лексико-семантичних груп на позначення БОГА ОТЦЯ.

Вища субстанція: «цар». Найменування вказують на вищість Господа над людьми, характеризуються прямим значенням із номінацією першого чи другого порядку *цар: Цар Небесний; Цар наш Бог; Вічний Цар царів*. Окрім лексеми *цар* у номінативних конструкціях вживаються її синонімічні кореляти: *Бог наш великий; Великий Бог; Вседержитель; Вседержитель святий; Господь Бог; Господь Великий; Господь одиний; Небесний Владика*; *Молюсь тобі, Боже милій, / Господи великий! / Що не дав мені загинуть, / Небесний Владико* [5, с. 149]; *Не нам Твої діла / Судить, о Боже наш великий!* [5, с. 160].

Поважності БОГУ як управителіві всесвіту надає метафорична сполука *Сивий верхотворець*. Компонент *сивий* передає вікові особливості, вічність і верховенство БОГА. Схожою семантикою наділений фразеологізм *така Божья воля*: *Все замовкло. Нехай мовчить; / Така Божья воля* [5, с. 57], що вказує на те, що Божих законів повинен дотримуватися весь земний світ.

Вища субстанція: «творець». Семантична група супроводжується корелятивними лексемами *Творець / Творитель* і полікомпонентною назвою *Творець неба й землі*: *За ваші грешні дела / Творця Небесного молила, / Молила, плакала* [5, с. 66] (за ваші грішні справи / *Творця Небесного молила, / Молила, плакала*) (тут і далі переклад наш – Ю. П.); *Добросердним-малим, / Тихолюбцям-святим, / Творче неба й землі!* / Долгоденствіє ім / На сім світі; на тім... / Рай небесний пошли [5, с. 250]. Ідейно-тематичний зміст текстів фіксує прямі семантичні структури, які вказують на результат творіння Господа і передають його позитивну оцінку: *Душа мертвела, а кругом / Земля, Господне творіння, / В зеленої різі і цвітах, / Весну зустрічає, ликовала* [5, с. 78] (*Душа мертвіла, а навкруги / Земля, Господне творіння, / В зеленої різі й квітках, / весну зустрічаючи, раділа*); *А кругом тебе / Творилося, росло, цвіло, / І процвітало, і на небо / Хвалу Творителю несло* [5, с. 257]. Бог як *творець* іменується з контекстуальним значенням докору, недосконалості його творінь: *Боже! Боже! Даши волю і розум на світі, / Красу даши, серце чисте... / Та не даши жити* [5, с. 57].

Вища субстанція: «святий». Значення *святий* найчастіше функціонує як пряма номінація і як атрибутивний компонент першого порядку в парі із субстантивом: *І соловейко на калині / То затихав, то щибетав, / Святого Бога вихваляв* [5, с. 149]; *А там, де люде, добре буде. / Там будем жить, людей любить, / Святого Господа хвалить* [5, с. 165] (поєднання значень *святий* + носій прославлення); *За тяжкий, мабуть, гріх великий / Не дав мені Святий Владика / Очей нарадувать старих / Моїм дитятком!* [5, с. 208] (*святий* + *цар*), і як субстантивований прикметник у формі фразеологічної конотації для опису лексеми БОГ: *Отак-то на сім світі / Роблять людям люде! / Того в'яжуть, того ріжуть, / Той сам себе губить... / А за віщо? Святий знає...* [5, с. 18].

Лексема *святий* вживається і як другорядна із додатковим контекстуальним значенням: *Насміються люди, / І Бог святий покарає / І прожне доли / З цієї хати веселої / На чужее поле* [5, с. 105] (*святий* + каратель); *Милосердний Святий Боже милій!* (милосердний + *святий*). Святість БОГА виявляється також у метафоричних конструкціях: *Святая сило! / Спаси мене, мій Боже милій!* [5, с. 242] (*святий* + «приховані значення» всемогутній, спаситель).

Вища субстанція: «милосердний». Лексико-семантична група передає широкі виражальні можливості лексеми БОГ. Підсилення експресивності тексту виражене у звертальних конструкціях із різноколіоритними проханнями: *Подай же й нам, всецедрий Боже!* / *Отак цвісти, отак рости, / Так одружитися і йти, / Не сварячись в тяжкій дорозі, / На той світ тихий перейти* [5, с. 252] (протяжність життя); *Трудящим людям, Всеблагий, / На їх окраденій землі / Свою Ти силу ниспосли*

[5, с. 249] (прохання здоров'я, сили); Ой гляну я, подивлюся / На той степ, на поле; / Чи не дасть Бог милосердний / Хоч на старість волі [5, с. 160] (бажання свободи).

Компонент *милосердний* вживається і в поширених звертаннях на позначення розпачу, суму, туги: *мій Боже милий; Боже мій, Боже милий: О Боже наш милосердний; Ой Боже милий! Милий, милосердний, / А я так його любил [5, с. 183].* Такі авторські монологи як заклик до Божого милосердя надають сакральної вагомості творам.

Вища субстанція: «всемогутній». Прямі полікомпонентні номінації у формі адресата мовлення виявляють сподівання на Божу допомогу: *Боже! Боже! / Великая сила! / Великая славо! / зглянься на людей [5, с. 96].* Віра в БОГА підсилює віру в людські можливості: *Ты силой Господа чудесной / Возмог в сердца людей вдохнуть / Огонь любви, огонь небесный [5, с. 77] (Ти силою Господа дивовижною / Зміг у серця людей вдихнути / Вогонь любові, вогонь небесний).* У таких структурах підсилюється урочисте піднесення тексту.

Всемогутність набуває амбівалентного характеру: БОГ як могутній помічник і як той, чий вчинки завдають страждань: *Бог сильний! Твоя сила / Та тобі ж і шкодить [5, с. 248].*

Вища субстанція: «захисник». Лексема *Господь* супроводжується додатковими асоціативними компонентами і набуває двозначності: *Мені Господь пристанище, / Заступником буде, / І воздасть їм за діла їх / Кроваві, лукаві [5, с. 126] (захисник + каратель); О милий Боже України! / Не дай пропасти на чужині, / В неволі вольним козакам! [5, с. 76] (захисник + милосердний).* Позитивна характеристика БОГА як захисника зафіксована в стійких словосполученнях: *Як у Бога за дверима, / Вдова панувала, / А дівчата лицялися / І рушники дбали [5, с. 85] (перебувати у безпеці); Не дай, Боже, / Такого дожити, / Не дай, Боже, в багатого / І пий попросити [5, с. 85] (повторювана сполука підсилює бажаність подій).*

Вища субстанція: «помічник». Лексема в значенні *помічник* уживається із смисловою ознакою «радість»: *О, сколько радостей у Бога / Для наших слез, для наших бед! [5, с. 68] (О, скільки радощів у Бога / Для наших сліз, для наших бід), а також із прямою вказівкою на допомогу, але за допомогою контекстуального навантаження: У синагогу / Зайшла благать благого Бога, / Щоб син її найшовсь [5, с. 246]; А Бог мені помагає, / Мене заступає / І їм правдою Своєю / Вертає їх злая [5, с. 125].* Фіксується і належність БОГА до конкретної нації: *О милий Боже України, – не дай пропасти на чужині [5, с. 76].*

Смислове поле лексико-семантичної групи «*батько*» розгортає контекст без використання прямих номінацій у поєднанні зі значенням *милосердний*: *Неначе праведних дітей, / Господь, любя отих людей, / Послав на землю їм пророка – / Свою любов благовістити! / Святу правду возвістити! [5, с. 173].* Пряма номінація *отець* вживається як компонент молитви: *Прийшла вона / І у ногах стала, / І нищечком за грішного / «Отче наш» читала [5, с. 136].*

Вища субстанція: «істинний». Позитивна характеристика правдивості й істинності БОГА розгортається поряд із ознакою його могутності та милосердя, підсилюється вигуківим компонентом: *О Боже правдивий!; Ти сирота, нема нікого, / Опріч праведного Бога. / Молися ж, серце, помолюсь / І я з тобою [5, с. 209]; О Боже! Сильний и правдивый, / Тебе возможны чудеса [5, с. 80] (О Боже! Сильний і правдивий, / Тобі можливі дива).*

Семантична група «*надія*» виражає сподівання на «останню допомогу» БОГА у безвиході: *Не журися, сподівайся / Та Богу молися [5, с. 52].*

Окрім деяких семантичних значень, які властиві сакральній та художній літературам, з'являються нові, додаткові смислові наповнення, притаманні тільки художнім текстам письменника. Шевченко часто робить акцент на розумінні БОГА як «*карателя*» – «того, хто визначає покарання за вчинки»: *Така її доля... О Боже мій милий! / За що ж ти караєш її, молоду? [5, с. 9] (каратель + вигук із компонентом *милосердний, приємний людству*); І все то те лихо, все, кажуть, од Бога! / Чи вже ж йому любо людей мордувать? [5, с. 150]; Все замовкло. Нехай мовчить; / Така Божя воля [5, с. 57]; Господь Бог лихих карає – / Душа моя знає [5, с. 126], а також як вигуківна конструкція у формі фразеологізмів з елементами лайливості, які применшують сакральний зміст: *Хто ж сироті завидує – / Карай того, Боже! [5, с. 29]; «Коли брешу, / Нехай Бог карає!» [5, с. 34].**

Вища субстанція: «суддя». Семантичний компонент *суддя* зі значенням «той, що здійснює справедливість», семантично корелює з лексемою *Ісус Христос*, але має стосунок і до БОГА як верховотворця світу: *А слуги... Бог им судья! / С насмешкой выгнали меня / И двери заперли за мною [5, с. 68] (А слуги... Бог їм суддя! / З насмішкою вигнали мене / І двері зачинили за мною); Судил Господь мне до могилы / За юность грешную мою [5, с. 69] (Судив Господь мені до могилы / За юність грішную мою); Боже, спаси, суди мене / Ти по Своїй волі [5, с. 125] (суддя + спаситель).*

Вища субстанція: «носії прославлення». Поетичний текст у поєднанні з номінацією БОГ інтерпретує Господа як субстанцію, яку прославляють як у земному, так і в небесному світах: *Восхвалимо Тебе, Боже, / Хваленієм всяким; / Возрадується Израиль / І святыи Іаков [5, с. 125].*

Особливістю художніх текстів і їхньою відмінністю від сакральних є часте використання фразеологічних сполук, які підсилюють емоційне забарвлення, експресивність висловленого:

– побажання добра, благословення: *Поблагословила: / «Бог з тобою!» – та, як мертва, / На діл повалилась... [5, с. 17];*

– побажання прощення за скоєне: *«Нехай тебе Бог прощає / Та добрії люде; / Молись Богу та йди собі – / Мені легше буде» [5, с. 18];*

– як вставні слова на підсилення відомого, наявного, існуючого: *Чим спиниш народ, щоб не гомонів? Не десять душ, а, слава Богу, вся Смілянщина, коли не вся Україна [5, с. 39];*

– побажання смерті: *Старі сумують. Може, вже / Оце збираюся до Бога [5, с. 114];*

– застереження, побажання уникнути чого-небудь: *Нехай Бог боронить! / Може, ще нестись заставлять, / Москаля плодити [5, с. 111]; шось Марко забарився... / Може, де в дорозі / Занедужав, сохранный Боже!» [5, с. 117].*

Лексема БОГ функціонує в усталеній інтер'єктивованій конструкції *ей-богу* як підтвердження чогось: *Заплачу, ей-богу, / Та й утечу... ось побачиш [5, с. 101]; Що діяти і що почати? / Людей і долю проклинати / Не варт, ей-богу [5, с. 153].* Часто спостерігаються вигуківні форми, які свідчать про розуміння БОГА як помічника, сильного, милостивого творця світу: *Боже!; О Боже!; О Господи!; Боже ти мій!; Боже милий, Господи великий!; Господи єдиний!; Боже сильний!* Звертальні конструкції з повторенням номінативного чи непрямого компонента свідчать про повне вірвання, розчарування, ще не зовсім втрачену надію на допомогу: *О Боже мій милий! Милий, милосердний!; Боже ти мій, Боже!; О Боже мій! О мій єдиний! – Кинув коня та до неї: / «Боже ти мій, Боже!» / Кличе її та цілує... / Ні, вже не допоможе! [5, с. 10].* Компонент *мій* виражає наближеність, довіру до БОГА. Прямі номінації вказують на позитивно-оцінні характеристики БОГА.

БОГ у поетичних творах Т. Шевченка, вважає М. Шевченків, «не видуманий чи витворений поетичними піднесеними висловами абстракт, а реальне Особове Вище Буття, від якого походять і залежать й увесь світ, і люди зокрема. Це Бог молитви, до якого поет звертався навіть із найважчими запитаннями, на котрі людський розум неспроможний відповісти» [4, с. 15]. Християнська дійсність наскрізна у поезіях Кобзаря, відтворює його життєву філософію і бачення людини та світу загалом.

Найменування маніфестують образно-метафоричну та фразеологічну сполучуваність. Поетичні твори частково переосмислюють сакральне розуміння БОГА – від християнського до побутового. Художньо-поетичний текст відтворює індивідуально-авторську картину світу. Назви БОГА є транслятором асоціативно-культурного досвіду митця, його особистого осмислення та сприйняття світу. Можна стверджувати, що номінації містять імпліцитні ознаки, є складовою духовного наповнення, культурних орієнтирів, менталітету. Ці назви формують специфіку української мовної картини світу, яка простежується в розширенні номінативного простору БОГА як ключової сакральної субстанції.

Авторська картина світу звертальними конструкціями, фразеологічними одиницями репрезентує трансформаційні ознаки номінацій – від позитивно-оцінних сакральних до негативно-оцінних побутових із авторськими новотворами. У таких найменуваннях полягає культурна особливість українців, зафіксовані аспекти світобачення, духовні цінності, висвітлені філософські погляди, глибина релігійності християн. Дослідження уможливило подальше вивчення найменувань БОГА через семантичний аналіз текстів інших авторів.

Література:

1. Бігун О. А. Художня концептосфера сакрального в поетичних текстах Тараса Шевченка / О. А. Бігун // Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського. Сер. : Філологічні науки. – 2013. – Вип. 411. – С. 13–16. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://litzbirnyk.com.ua/wp-content/uploads/2013/12/5.pdf>
2. Словник української мови : в 11 т. / [І. К. Білодід]. – К. : Наукова думка, 1970. – Т. 1. – 799 с.
3. Степовик Д. Християнство Тараса Шевченка / Д. Степовик. – Жовква : Місіонер, 2004. – 392 с.
4. Шевченків М. Бог і Шевченко: Як розуміти імена Божі та віру поета? (філософсько-християнська інтерпретація) / Михайл Шевченків. – Жовква : Місіонер, 2014. – 448 с.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

5. Шевченко Т. Усі твори в одному томі / Тарас Шевченко. – К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 824 с. – (Поет. полицка «Перуна»).

УДК 811.161.2'373.23:26-23

О. О. Решетняк,

Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ

ДО ПИТАННЯ АНАЛІЗУ СИМВОЛЬНИХ ЗНАЧЕНЬ БІБЛІЙНИХ ОНИМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

У статті зааналізовано процеси символізації провідних біблійних онімів в українській лінгвокультурі, з'ясувано типові семантичні механізми символотворення як особливого типу номінації духовно-культурних реалій; потрактувано поняття біблійна символема як лінгвокультурологічну одиницю, окреслено образно-асоціативний потенціал експліцитних й імпліцитних вербалізаторів у реалізації основних концептів сакральної сфери.

Ключові слова: *Біблія, символізація, лексична та фразеологізована символема, символна парадигма, вербалізатор.*

К ВОПРОСУ АНАЛИЗА СИМВОЛЬНЫХ ЗНАЧЕНИЙ БИБЛЕЙСКИХ ОНИМОВ В УКРАИНСКОЙ ЛИНГВОКУЛЬТУРЕ

В статье проанализированы процессы символизации ведущих библейских онимов в украинской лингвокультуре, выяснены типичные семантические механизмы символаобразования как особого типа номинации духовно-культурных реалій; интерпретировано понятие библейской символемы как лингвокультурологической единицы, обозначен образно-ассоциативный потенциал эксплицитных и имплицитных вербализаторов в реализации основных концептов сакральной сферы.

Ключевые слова: *Библия, символика, лексическая и фразеологизованная символемы, символная парадигма, вербализатор.*

ON ISSUE OF THE ANALYSIS OF SYMBOLIC MEANINGS OF THE BIBLICAL ONYMS IN UKRAINIAN LINGUOCULTURE

The processes of symbolization of main Biblical onyms in Ukrainian linguoculture are analyzed in the article; the typical semantic mechanisms of symbol-making as a special type of nomination of spiritual and cultural realities are found out; the author interpreted the concept Biblical symboleme as a linguocultural unity and outlined the image-associative potential of explicit and implicit verbalizers in realization of basic concepts of the sacred sphere. It was found that the precedent biblical names are dominants of accumulation and transmission of spiritual values, and lexicographical sources are not always contained the information about the symbolic meaning of the word, so it can often be brightened out with the help of the background knowledge of bearer's culture. Biblionyms mark context and implies emotional and evaluative aspects of being. Operating of such precedents causes decoding, objectification, materialization of a certain Old Testament or New Testament phenomenon. Biblical symboleme brings out the deeper meaning which is often not identical with the nominative meaning, and such unit assigns the word associations that form the symbolical complex. They as special signs at the intersection of language and cultural realia correlate with cultural continuum, religious and language worldview. The author proved that symbolemes are characterized with the following features: complicated meaning, inexplicitly delineated significatum, multidirectional connotatum.

Key words: *Bible, symbolization, lexical and phraseologized symbolemes, symbolic paradigm, verbalizer.*

Мова з її унікальними семантичними площинами та спроможністю до високого ступеня символізації є однією з найважливіших ознак національної автентичності соціуму, для культури якого символ – концептуально значуща лінгвокультурологічна одиниця. Знаки-символи мають неабияке значення для інтелектуального пізнання світу, слугують універсальним знаряддям самовияву людини. Символіка – один із найважливіших засобів осмислення реалій довкілля, а біблійна зокрема – це об'єктивування релігійних уявлень в образних структурах, які містять вказівку на їхній зміст як нерозгорнутих знаків, символів. Символьна образність Біблії є закодованим позначенням надприродного, усвідомлення її переживання індивідом вищих соціокультурних цінностей. Сакральний дискурс є складником суспільної життєдіяльності, усієї історії людства. Це величезний і складний пласт особливих реалій буття – релігійних почуттів, думок, предметів, бажань, вчинків, взаємин людей і соціальних інституцій. Не випадково у вимірах індивіда й соціуму неабияке місце посідають такі ознаки, як мова, етнічність і конфесійна належність. Ці виміри є основними чинниками, що формують своєрідність культури й ментальності. У сучасному узусі надзвичайно актуальною є проблема взаємозв'язків світського й релігійного